

Joera kontrajarriak?

“Inoizko [EAEko] parlamenturik abertzaleena” vs. “Independentismoa minimo historikoetan dago”. Bi baieztapen horiek azken aldian entzuten ditugu, eta areagotu dira Araba, Bizkaia eta Gipuzkoan apirilaren 21ean izandako hauteskundeetan ondotik. Bi esaldi horiek, konstataziotzat hartuta, mahai gaineratzen dira, eta joera politiko eta soziologiko kontrajarrien aurrean egon gaitezkeela dirudi, lehen begiratu batean. Baina bietan ñabardurak egin behar ditugula uste dut, eta bakoitzaren atzean ezkuta daitekeen helburuari erreparatu.

Momentua egokia da horretarako, ziklo elektoral bat ixtear baitago Hego Euskal Herrian; Europako hauteskundeak bakarrik geratzen dira. Maiatzeko udal eta foru hauteskundeak, eta uztailean egindako Espainiakoek, joera batzuk agerrarazi zituzten, eta apirilaren 21eko EAEko bozek joera horiek indartu dituzte; ez dira joera horiek eten.

“Inoizko [EAEko] parlamenturik abertzaleena”. Hauteskunde emaitzek errealitate hori ekarri dute, Gasteizko legebiltzarrean abertzaleak –mota desberdinetakoak– gehiengoa dira, ez bairrik gabe. Ez EAJk ez EH Bilduk ez dute haien programetan eta kanpainan izaera hori ezkutatu, baina, aldi berean, bai kanpaina eta bai azken aldiko eztabaida politikoa –aurrekanpaina *maratonianoarekin*– ez da nazio gatazkaren ingurukoa izan: zerbitzu publikoak eta etxebizitza

Bai kanpaina eta bai azken aldiko eztabaida politikoa ez da nazio gatazkaren ingurukoa izan: zerbitzu publikoak eta etxebizitza eskubidea izan dira muin

eskubidea izan dira muin. Beraz, badi-rudi herritarrek botoa ematerakoan ez dela gai zentrala izan, batez ere EH Bilduk botoak erakartzeko izan duen gaitasunari erreparatuta.

Edonola ere, tranpatiagoa bigarren baieztapena iruditzen zait: “Independentismoa minimo historikoetan dago”. Espainiar nazionalismoak eta bere marko komunikatiboak azpimarratzen duten baieztapen horri ez zaio, euskal ikuspegi batetik, onarpen akritikoa eman behar, nire irudiko. Izan ere, herritarrei gaiari buruz zuzenean galdetzen zaie-nean, zer erantzuten dute? Bada, gauza desberdinak, eta tentuz aztertzea merezi dutenak. Batetik, EAEko Soziometroa bezalako inkesta serie luzei erreparatzen badiegu, ikusiko dugu 1998an %25 kokatzen zela “independentziaren

IKER IRAOLA ARRETXE
SOZIOLOGOA ETA
EHU-KO IRAKASLEA

alde” eta aurten, berriz, %22 (beste %33 “egoeraren arabera”). Tartean gora-beherak izan dira, noski, baina batez ere ondokoa gertatu da: “independentziaren kontra” daudenak aktibatu direla, batez ere, 2017tik aurrera, hots, Kataluniako erreferendumaren ostean.

Urte hori gakoa da independentziari buruzko posizio sozialak aztertzeko, nire ustez. Ordura arte bazegoen mantra bat eztabaida politikoa: “Indarkeriarik gabe proiektu politiko guztiak defenda daitezke”. Kataluniako prozesu baketsuak argi utzi zuen, baita Euskal Herrian ere, prozesu baketsu batek Espainiako estatuaren erantzun bortitza izango zuela. Gauzak horrela, etorkizun politikoa buruz beste modu batera galdetzen denean emaitza desberdinak ematen dituzte herritarrek: Naziometroak, esaterako, bere neurketetan erakutsi du herritarrek ez dutela erantzun bera ematen independentziari buruz modu abstraktuan edo, aitzitik, adostutako erreferendum baten osteko Euskal Estatu bati buruz galdetuta. Azken kasu horretan, gehiengoa da aldekoa kontrakoa baino.

Ondorioz, independentzia edota estatu propio bati buruzko jarrera soziala ez da argia, ñabarduraz betetakoa baizik. Hauteskundeetan emaitzek eskaini dezaketan auto-konplazentzian jausi gabe, uste dut gai honetan espainiar nazionalismoaren diskurtso interesatua ez sinestea gomendagarria dela. ●